

Op weg naar een nota beeldbepalend erfgoed

Onderstaand bericht informeert de raad dat een nota beeldbepalend erfgoed wordt opgesteld. Dit wordt mede uitgevoerd op verzoek van de raad zoals vastgelegd in het formatieakkoord. Het beleid moet leiden tot een beheer van ons erfgoed dat aansluit bij de wensen en eisen voor vandaag en morgen. De vaststelling van de nota wordt aan de volgende raad overgelaten.

Het erfgoed van de gemeente Bergen is een belangrijk onderdeel van de identiteit van Bergen, Egmond en Schoorl. Vele mensen en verenigingen spreken zich veelvuldig uit over het behoud van ons gemeentelijk erfgoed. Het is een deel van onze geschiedenis, een bron van inspiratie en maakt de sfeer in onze dorpen.

In het belang van ons allemaal gaat de gemeente zorgvuldig om met onze historische waarden. Hiermee wordt niet alleen het beeld bepaald maar ook onze economie versterkt. Unieke waarden die we allemaal koesteren.

TEKST:

Stand van zaken

In 2009 is een ambitieus erfgoedbeleid vastgesteld. Enerzijds ademt het beleid een grote betrokkenheid uit van de makers en alle betrokken partijen. Anderzijds heeft de ervaring ons geleerd dat het beleid moeilijk is uit te voeren of voldoende garanties geeft voor behoud van het erfgoed in onze dorpen. Een toekomstbestendig en hanteerbaar beleid is wenselijk.

De gemeenteraad heeft daarom in 2018 de wens uitgesproken om een proactief en eigentijds erfgoedbeleid te realiseren. Zowel verschillende erfgoedverenigingen, als ook inwoners en de raad hebben aangegeven dat met name het beeldbepalend beleid moet worden opgepakt. Dit onderdeel van het beleid richt zich met name op het behoud van straatbeelden, ensembles (denk aan gedeelten van Egmond aan Zee en de pensionbuurt in Bergen) en landschapselementen.

In 2019 en 2020 is er ter voorbereiding op de omgevingswet gewerkt aan de actualisatie van het erfgoedregister. Vanwege de komst van de Omgevingswet wordt al het gemeentelijk erfgoed vastgelegd in het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet). Op onze website ([Cultureel erfgoed, monumenten en archeologie | Gemeente Bergen \(bergen-nh.nl\)](https://www.bergen-nh.nl/cultuur/erfgoed-monumenten-en-archeologie)) is sinds afgelopen jaar uitgebreide informatie terug te vinden over ons erfgoed, waaronder het geactualiseerde erfgoedregister, archeologie en monumentenvergunningen.

In 2021 is er door de afdeling erfgoed op verzoek van de gehele raad, een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd op het gebied van erfgoed en in het bijzonder voor molens.

Niet eerder is er in Nederland een MKBA gemaakt voor erfgoed. Deze nota is een instrument dat de waarden van erfgoed kan aangeven, zowel materieel als immaterieel. De inzichten van deze nota worden tijdens een volgende raadsperiode verwerkt in het erfgoedbeleid. Naast deze ontwikkelingen, adviseert de afdeling erfgoed. In de afgelopen jaren is er bijvoorbeeld actief opgetreden bij het behoud van de Nieuw Westert in Egmond-Binnen (na een verwoestende brand) en de bescherming via het bestemmingsplan van Villa de Haaf in Bergen.

De komende periode (beeldbepalend erfgoed beleid)

Bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie is er veel aandacht geweest voor erfgoed. Zowel de participanten van deze bijeenkomsten als het huidige college geven aan dat het behoud van het karakteristieke straatbeeld van onze dorpen belangrijk is. Dit is ook benoemd in de (ontwerp) omgevingsvisie en zal in een beleidsnota uitgewerkt moeten worden. Hierbij hoort ook een herziening van het benodigde instrumentarium (erfgoedverordening en welstandsnota) en een aanpassing van de monumentensubsidie.

Om te komen tot een nota beeldbepalend erfgoed en het aanwijzen van monumenten en beeldbepalende panden is zorgvuldigheid een voorwaarde. Ambtelijke begeleiding is nodig omdat er veel eisen en regelgeving gepaard gaan bij het behoud van monumenten. Deze aanpak voor één of meerdere objecten is voor de gemeente Bergen nog niet van de grond gekomen. Dit zal de komende periode vorm krijgen. De bescherming van beeldbepalende panden zal vooral berusten op de buitenzijde van het pand en de waarde in het straatbeeld. Het streven daarbij is dat eigenaren 'achter de gevel' minder te maken krijgen met regeldruk. Daarnaast blijft het altijd mogelijk om monumenten aan te wijzen; belangrijke panden waar alle gevels en het interieur bescherming verdienen.

Zuiderstraat Egmond aan Zee. De meeste panden in deze straat zijn niet monumentaal, maar de panden zorgen met elkaar voor een karakteristiek dorpsbeeld. Ze zijn beeldbepalend.

Nieuw beleid in de praktijk

Op papier is het wettelijk kader voor het aanwijzen van beeldbepalend erfgoed ingewikkelder dan het aanwijzen van een monument. Dit komt omdat een aanwijzing van beeldbepalende panden door het college, ook een beschermde status moet krijgen via het bestemmingsplan, een raadsaangelegenheid, en via de welstandsnota. Een belangrijk voordeel van de status 'beeldbepalend' is dat deze minder belemmerend is voor een eigenaar dan een monumentenstatus. Alleen straatgevels, de hoofdvorm, dak en een deel van de zijgevels worden via het bestemmingsplan beschermd. Beeldbepalend heeft een bijkomend voordeel. Het is een status die minder uitgebreid gemotiveerd hoeft te worden door de afdeling erfgoed. Hiermee is de uitvoerbaarheid van het beleid realistisch. Het laatste voordeel is de beperkte inbreuk op de privacy. Deze is minder ingrijpend en daarmee worden er minder bezwaarschriften verwacht bij vaststelling van deze status.

Pilot

Voordat we komen tot beeldbepalend erfgoed wordt er onderzoek verricht. Dit wordt uiteindelijk gemeentebreed gedaan. Alvorens dit plaatsvindt, zal er op kleine schaal ervaring worden opgedaan bij het inventariseren en aanwijzen van de eerste ensembles/straten van beeldbepalende panden, objecten en landschapselementen. Om dit onderzoek te realiseren stelt hebben wij € 25.000,- beschikbaar gesteld.

Pensionbuurt (omgeving Breelaan, Russenplein, Russenweg) Sommige panden zijn monumentaal, maar veel panden zijn vooral beeldbepalend voor de sfeer van Bergen. Het aanwijzen van beeldbepalende panden zorgt voor behoud van het straatbeeld.

De toekomst

Hoewel de beleidsnota erfgoed uit 2009 vooruitstrevend was, zijn recente ontwikkelingen vaak niet te voorzien. Een belangrijke ontwikkeling is de omgevingswet, waardoor ook veel instrumenten een andere naam zullen krijgen en inhoudelijk aangepast worden. Erfgoed volgt de ontwikkelingen op de voet. Ook zien we trends en ontwikkelingen. Denk bijvoorbeeld aan de verdichting van de bebouwing in de dorpen of mogelijk in het landschap. Ook de klimaatverandering en verduurzaming vragen om aanpassingen in ons erfgoedbeleid. Deze nieuwe uitdagingen zullen door het volgende college moeten worden opgepakt.